

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULLARINDA EĞİTİM DESTEKLERİ, KARIYER GELİŞİM OLANAKLARI VE EĞİTİM SONRASINDA İSTİHDAM DURUMUNUN ÖĞRETİM ELEMANLARI VE ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Süleyman Murat YILDIZ* Ertan TÜFEKÇİOĞLU

ÖZET

Eğitim destekleri, kariyer gelişim olanakları ve eğitim sonrasında istihdam durumunun incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmaya 330 öğretim elemanı ile 870 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak 11 maddelik bir ölçek kullanılmıştır. Elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, gruplar arası farklılığı bulmak için bağımsız grup t testi kullanılmıştır.

Öğretim elemanları ile öğrencilerin ölçek içerisinde yer alan faktörlere yönelik görüşlerinin karşılaştırılması sonucunda, mevcut duruma yönelik analize göre; 'ders dışı sportif etkinliklerin varlığı', 'kültürel etkinliklerin varlığı', 'bilimsel konferans, seminer vb. etkinliklerin varlığı', 'öğrencilerin iş bulmasında okul tarafından sağlanan kolaylıklar', 'mezun olan öğrencilerin kamu kurumlarında rahatlıkla iş bulması' ve 'mezun olan öğrencilerin özel kuruluşlarda rahatlıkla iş bulması' faktörlerinde $p < 0,001$ düzeyinde, 'okula ait kütüphanenin yeterliliği' ile 'öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması' faktörlerinde ise $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farka rastlanmıştır. Önem derecesine yönelik analizlere göre; 'bilimsel konferans, seminer vb. etkinliklerin varlığı', 'öğrencilerin iş bulmasında okul tarafından sağlanan kolaylıklar', 'mezun olan öğrencilerin kamu kurumlarında rahatlıkla iş bulması' ile 'mezun olan öğrencilerin özel kuruluşlarda rahatlıkla iş bulması' faktörlerinde $p < 0,001$ düzeyinde; 'öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması' faktöründe ise $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bir farka rastlanmıştır.

Elde edilen bulguların sonucunda, eğitim destekleri ve kariyer gelişim olanaklarının sağlanması öğrencilerin ve öğretim elemanlarının niteliklerini geliştirebilmeleri açısından Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları'nda sunulması gereken hizmetlerden biri olarak, mezuniyet sonrasında öğrencilerin istihdam durumunun ise aşılması gereken önemli bir problem olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Eğitim, Kariyer, İstihdam.

COMPARATIVE STUDY OF EDUCATIONAL SUPPORTS, CAREER DEVELOPMENT OPPORTUNITIES IN THE SCHOOLS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS AND EMPLOYMENT OPPORTUNITIES AFTER GRADUATION ACCORDING TO THE OPINIONS OF STUDENTS AND FACULTY MEMBERS

ABSTRACT

330 faculty members and 870 students participated in this study carried out for the purpose of investigating educational supports, career development opportunities and job opportunities after the education is completed. A scale consisting of 11 factors was used. The participants were asked to self-report the 'current state' and 'importance level' of "educational supports, career development opportunities and job opportunities following the completion of education". Arithmetic means and standard deviations of the data obtained were calculated, and in order to find the difference between the groups, Independent t-test was used.

According to the analysis conducted on the factors aiming to solicit participants' perception of the current state, meaningful difference at the level of $p < 0,001$ was found with regards to the factors of "existence of out of class sports activities, existence of cultural activities, existence of activities such as conferences and seminars, facilitations provided by the school for students to find a job, easiness of finding a job for graduate students in public institutions, and easiness of finding a job for graduate students in private sector", and meaningful difference at the level of $p < 0,05$ was found with regards to factors of "adequacy of the school library, introduction of the students into business world". According to the analyses carried out with regards to importance level, meaningful difference at the level of $p < 0,001$ was found for the factors of "existence of the scientific activities such as conferences and seminars, facilitators provided by to school for students to find a job, easiness of finding a job for graduate students in public institutions, and easiness of finding a job for graduate students in private sector" and meaningful difference at the level of $p < 0,01$ was found for the factor of "introduction of students into business world".

As a result of the findings, provision of educational supports and career development opportunities was found to be one of the required services to be offered at schools of physical education and sports for students and faculty members to improve their qualifications, and the issue of being employed after graduation was found to be challenging problem to be dealt with.

Key Words: School of Physical Education and Sport, Education, Career, Employment.

Giriş

Eğitim kurumlarında insan kaynakları içerisinde yer alan öğrenciler (Yıldız, 2007), mesleki hayatlarında gösterecekleri başarılar mezun olduğu eğitim kurumunun imajını artıracığı için, eğitim kurumları gelecekte imajlarını artıracak olan öğrencileri en önemli değer olarak görmeli ve yatırımları da buna göre yapması gerekmektedir. Diğer bir anlatımla, öğretimin yanında eğitim destekleri, kariyer gelişim ve mezuniyet sonrasında istihdam durumları da dikkate alınmalıdır.

Eğitim kurumlarında, eğitimi destekleyici çeşitli etkinlikler bulunmaktadır. Bunların başında sportif, kültürel ve bilimsel etkinlikler gelmektedir (Yıldız, 2007). Bilimsel etkinliklerin amacı; konferans, seminer, panel ve sempozyum gibi organizasyonlarla öğrencilerin bilimsel ihtiyaçlarını gidermek ve onlara yeni ufuklar açmaktır. Kütüphaneleri çağın ihtiyacına uygun hale getirmek suretiyle öğrencilerin gereksinimlerini gidermek ve memnuniyetlerini artırmaktır. Kültürel etkinliklerin amacı; öğrencilerin ders dışı zamanlarını değerlendirmek, dinlenme ve eğlenme alışkanlığı kazanmalarını sağlamak, güzel sanatlar ve teknolojiyle ilgili yeni gelişmeleri izlemelerini ve faaliyetlere katılmalarını sağlamak, kısaca öğrencilerin ve eğitimcilerin kültürel açıdan gelişmelerine yardımcı olmaktır. Spor etkinliklerinin amacı; öğrencilerin ders dışı zamanlarını değerlendirmek, dinlenme ve spor alışkanlığı kazanmalarını sağlamak; vücut ve ruh sağlığına katkıda bulunmak, spor yeteneklerini destekleyip ortaya çıkarmak ve faaliyetlere katılmalarını sağlamak, sosyal ilişkilerini geliştirmek, öğrencilerin ve eğitimcilerin sportif gelişmelerine yardımcı olmaktır.

Kariyer, bir bireyin istediği yaşam tarzını sağlamaya çalışabilmesi için uzun dönemde elde ettiği veya edeceği eğitim, yetenek ve deneyimler birikimi şeklinde tanımlanabilir (Anafarta, 2001). Kariyer gelişim olanakları, öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması ile öğrencilerin iş bulmasında eğitim kurumu tarafından gösterilen çabalarla olur. Bu çabalar kurumda oluşturulan kariyer planlama birimleri tarafından gösterilmektedir. Kariyer planlama biriminin amacı; öğrencilerin ve mezunların kariyerlerini sürekli olarak geliştirebilen; ulusal ve uluslararası iş yaşamında tercih edilen, seçkin meslek elemanları olmasını sağlayacak çalışmalar yapmaktır. Bu çalışmalarda; öğrencilerine ve mezunlarına kariyer planlama ve geliştirme konularında çalışma programları sunar. İş sektörü ile etkin bağlantılar kurarak öğrencilere bilgi akışı sağlar. Söz sahibi kurumların insan kaynakları temsilcileriyle yakın diyalog içine girip, öğrencileri her türlü bilgiye ulaşma olanağına kavuşturur. İş alanları ve olanakları konusunda araştırma yaparak güncel bilgileri sistematik olarak öğrencilere aktarır. Öğrencilerinin potansiyellerini, kişisel özelliklerini, becerilerini ve yaşamdan beklenti önceliklerini ortaya çıkarmalarına rehberlik eder.

İstihdam, bir görevde, bir işte kullanma olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). İstihdam durumu, öğrencilerin mezuniyet sonrasında aldığı eğitim ile alakalı bir sektörde yer almasıdır. Eğitim kurumlarının öğrenci kontenjanları da ülkenin sektör kapasitesi göz önüne alınarak suretiyle uzun vadeli kalkınma planlarında yer almaktadır.

Bu çalışma, eğitim sektörü içerisindeki bir eğitim kurumu olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları'nda; eğitim destekleri, kariyer gelişim olanakları ve eğitim sonrasında istihdam durumunun öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşlerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli ve Veri Toplama Aracı : Araştırma genel tarama modeline göre yürütülmüştür (Karasar, 1998). Bu modele göre yürütülen araştırmada Yıldız (2005) tarafından geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirlilik çalışması yapılmış olan “eğitim hizmetleri kalite ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek ile, Türkiye’deki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları’nda yer alan öğretim elemanları ve öğrencilerden “eğitim destekleri, kariyer gelişim olanakları ve eğitim sonrasında istihdam durumu” başlığı altındaki faktörlere karşı “mevcut durum”u ortaya koyması ve buna yönelik “önem derecesi”ni belirtmesi istenmiştir. Mevcut durumun derecelendirmesi (“Çok İyi, İyi, Orta, Zayıf, Çok Zayıf” gösterecek şekilde) beşli derecelendirme ölçeği üzerinde, önem derecesinin derecelendirmesi ise (“Benim İçin Önemli, Benim İçin Ne Önemli-Ne Önemsiz, Benim İçin Önemsiz” gösterecek şekilde) üçlü derecelendirme ölçeği üzerinde yapılmıştır.

Araştırma Evreni, Örnekleme ve Uygulaması : Araştırmanın başında, evreni oluşturan 35 BESYO (Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu) ile 2 SBTYO (Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu) müdürlüklerinin tamamına araştırma izni için müracaat edilmişti. Ancak, sadece 21 BESYO ile 2 SBTYO müdürlüklerinden olumlu yanıt alınabilmiştir. Bundan dolayı olumlu yanıt alınan 21 BESYO ile 2 SBTYO örneklem olarak kabul edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler uygulama yönergesi ile birlikte önceden belirlenen anketörlere posta yoluyla gönderilmiş ve aynı yöntem ile geri toplanmıştır.

Ölçekler gönderilirken öğrencilerin sayısı ÖSYM kılavuzunun “özel yetenek sınavı sonuçlarına göre öğrenci alan yükseköğretim programları” bölümünde yer alan öğrenci kontenjanına göre belirlenmiştir. Öğretim elemanları sayıları ise, ilgili BESYO sekreterliklerinden öğrenilmiştir. Böylece; öğrenci açısından evrenin (n=2700) %32,2’sine, öğretim elemanları açısından ise (n=897) %36,7’sine ulaşılmıştır.

Sınırlılıklar ve Varsayımlar : Araştırma,

1. BESYO’larda yer alan öğretim elemanları ve öğrencilerle sınırlandırılmıştır.
2. Öğretim elemanlarının alan ve unvanlarında herhangi bir sınırlamaya gidilmemiştir.
3. Öğrenciler beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinin 4. sınıfları ile sınırlandırılmıştır. 4. sınıf öğrencilerinin eğitim destekleri, kariyer gelişim olanakları ve eğitim sonrasında istihdam durumuna yönelik değerlendirmelerinin daha yerleşmiş ve netleşmiş olacağı varsayımından ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünün, BESYO’ların genelinde bulunmasından ve dolayısıyla homojen bir yapı oluşturacağından böyle bir tercihte bulunulmuştur.
4. Veri toplama aracı “eğitim destekleri, kariyer gelişim olanakları ve eğitim sonrasında istihdam durumu”na ait faktörlerle sınırlandırılmıştır. Bunun yanında bu faktörlerin BESYO’lardaki “eğitim destekleri, kariyer gelişim olanakları ve eğitim sonrasında istihdam durumu”nu ölçtüğü varsayılmıştır.

İstatistiksel Analiz ve Değerlendirme : Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS 12.0 paket programında yapılmıştır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin değerlendirmelerinden elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Gruplar arası farklılığı bulmak için bağımsız grup t testi ($p < 0,05$) kullanılmıştır. Analiz sonucunda ortaya çıkan bulgulara yönelik değerlendirmeler aşağıdaki puan aralıklarına göre yapılmıştır (Can, 2002; Günbayı ve Çevik, 2004; Peker, Mirasyedioğlu ve Yalın, 2003; Şen ve Erişen, 2002):

“Mevcut Durum”a yönelik
değerlendirmelerin puan aralıkları:
1.00 - 1.79 Çok Zayıf
1.80 - 2.59 Zayıf
2.60 - 3.39 Orta
3.40 - 4.19 İyi
4.20 - 5.00 Çok İyi

“Önem Derecesi”ne yönelik
değerlendirmelerin puan aralıkları:
1.00 - 1.66 Benim İçin Önemsiz
1.67 - 2.32 Benim İçin Ne Önemli-Ne Önemsiz
2.33 - 3.00 Benim İçin Önemli

BULGULAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda yapılan analiz ile elde edilen bulgular tablolaştırılmış ve yorumları aşağısında yapılmıştır.

Tablo 1. Eğitim Destekleri, Kariyer Gelişim Olanakları, Eğitim Sonrasında İstihdam Durumuna Yönelik Bulgular

FAKTÖRLER	GRUPLAR	MEVCUT DURUM				ÖNEM DERESESİ			
		X	SS	t	P	X	SS	t	P
Ders dışı sportif etkinliklerin varlığı	Öğrenci	2,73	1,17	-8,506	,000*	2,90	,33	1,714	,087
	Ö. Elemanı	3,35	,96			2,86	,37		
Kültürel etkinliklerin varlığı	Öğrenci	2,57	1,11	-8,061	,000*	2,88	,38	-,506	,613
	Ö. Elemanı	3,14	1,02			2,89	,33		
Okula ait kütüphanenin yeterliliği	Öğrenci	2,51	1,22	-2,180	,029***	2,91	,33	-,674	,501
	Ö. Elemanı	2,68	1,06			2,92	,32		
Kütüphaneden ödünç kitap alma kolaylığı	Öğrenci	3,35	1,22	,885	,376	2,90	,32	,806	,420
	Ö. Elemanı	3,28	1,14			2,88	,36		
Kütüphanedeki kaynak kitap zenginliği	Öğrenci	2,90	1,23	,606	,545	2,89	,35	-1,079	,281
	Ö. Elemanı	2,86	1,10			2,92	,33		
Kütüphane görevlilerinin ilgisi	Öğrenci	3,10	1,22	-1,323	,186	2,84	,42	,173	,863
	Ö. Elemanı	3,20	1,17			2,83	,39		
Bilimsel konferans, seminer vb. etkinliklerin varlığı	Öğrenci	2,70	1,21	-4,719	,000*	2,85	,41	-3,794	,000*
	Ö. Elemanı	3,07	1,15			2,94	,25		
Öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması	Öğrenci	4,25	1,10	1,968	,049***	2,91	,31	2,674	,008**
	Ö. Elemanı	4,12	,89			2,85	,40		
Öğrencilerin iş bulmasında okul tarafından sağlanan kolaylıklar	Öğrenci	1,94	1,07	-8,598	,000*	2,93	,32	4,937	,000*
	Ö. Elemanı	2,53	1,07			2,81	,46		
Mezun olan öğrencilerin kamu kurumlarında rahatlıkla iş bulması	Öğrenci	1,52	,75	-12,622	,000*	3,00	,00	14,481	,000*
	Ö. Elemanı	2,18	,97			2,77	,47		
Mezun olan öğrencilerin özel kuruluşlarda rahatlıkla iş bulması	Öğrenci	1,71	,83	-13,321	,000*	2,99	,10	13,285	,000*
	Ö. Elemanı	2,47	1,00			2,78	,44		

*p<0,001, **p<0,01, ***p<0,05

Mevcut duruma yönelik yapılan analize göre; “ders dışı sportif etkinliklerin varlığı”, “kültürel etkinliklerin varlığı”, “bilimsel konferans, seminer vb. etkinliklerin varlığı”, “öğrencilerin iş bulmasında okul tarafından sağlanan kolaylıklar”, “mezun olan öğrencilerin kamu kurumlarında rahatlıkla iş bulması” ve “mezun olan öğrencilerin özel kuruluşlarda rahatlıkla iş bulması” faktörlerinde p<0,001 düzeyinde anlamlı farka rastlanmıştır. Bu farklılıkların, öğretim elemanlarının bu faktörleri öğrencilere göre daha yüksek derecede değerlendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. “Okula ait kütüphanenin yeterliliği” ile “öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması” faktörlerinde ise p<0,05 düzeyinde anlamlı farka rastlanmıştır. Bu farklılıkların, öğretim elemanlarının “okula ait kütüphanenin yeterliliği” faktörünü öğrencilere göre daha yüksek derecede, öğrencilerin ise “öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması” faktörünü öğretim elemanlarına göre daha yüksek derecede algılamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Önem derecesine yönelik yapılan analize göre ise; “bilimsel konferans, seminer vb. etkinliklerin varlığı”, “öğrencilerin iş bulmasında okul tarafından sağlanan kolaylıklar”, “mezun olan öğrencilerin kamu kurumlarında rahatlıkla iş bulması” ile “mezun olan öğrencilerin özel kuruluşlarda rahatlıkla iş bulması” faktörlerinde p<0,001 düzeyinde; “öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması” faktöründe ise p<0,01 düzeyinde anlamlı bir farka rastlanmıştır. Bu farklılıkların, öğretim elemanlarının “bilimsel konferans, seminer vb. etkinliklerin varlığı” faktörünü öğrencilere göre daha yüksek derecede, öğrencilerin ise, “öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması”, “öğrencilerin iş bulmasında okul tarafından sağlanan kolaylıklar”, “mezun olan öğrencilerin kamu kurumlarında rahatlıkla iş bulması” ile “mezun olan öğrencilerin özel kuruluşlarda rahatlıkla iş bulması” faktörlerini öğretim elemanlarına göre daha yüksek derecede önemsemelerinden kaynaklandığı söylenebilir (Tablo 1).

TARTIŞMA VE SONUÇ

“Ders dışı sportif etkinliklerin varlığı” faktöründe öğrenciler ve öğretim elemanları mevcut durumu “orta” derecede değerlendirmişler, ancak aralarında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bir farka rastlanmıştır. Bu farklılık öğretim elemanlarının mevcut durumu öğrencilere göre daha yüksek derecede değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu faktörü hem öğrenciler hem de öğretim elemanları “önemli” olarak görmüşler ancak aralarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. “Kültürel etkinliklerin varlığı” faktöründe öğrenciler mevcut durumu “zayıf” derecede, öğretim elemanları ise “orta” derecede değerlendirmişlerdir ($p < 0,001$). Ayrıca bu faktörü hem öğrenciler hem de öğretim elemanları “önemli” olarak görmüş ancak aralarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. “Bilimsel konferans, seminer vb. etkinliklerin varlığı” faktöründe ise öğrenciler ve öğretim elemanları mevcut durumu “orta” derecede değerlendirmişler, ancak aralarında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bir farka rastlanmıştır. Ayrıca bu faktörü hem öğrenciler hem de öğretim elemanları “önemli” olarak değerlendirmişler ancak aralarında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılıklar, öğretim elemanlarının bu faktörü öğrencilere göre daha yüksek derecede değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır. Varinli ve Uzay (1997), öğrencilere ve öğretim elemanlarına yönelik sosyal, kültürel, sportif ve bilimsel faaliyetlerin varlığını okulun verimliliği ile yakından ilişkili olarak görmektedir. Metin’in (1993) eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme modeli üzerine yaptığı araştırmasında, öğretim elemanlarının % 96,35’i, öğretim dışı faaliyetlerin (sosyal, kültürel, sportif, bilimsel vb.) olmasını gerekli görmüşlerdir. Ayrıca, Temel ve Sunay’ın (2002) yaptıkları çalışmada BESYO’larda eğitim öğretim düzeyini ve kalitesini olumlu yönde etkileyebilecek ve spor bilimleri genelinde olumlu katkılar sağlayacak kongre, sempozyum, konferans, panel vb. etkinliklerin yeterli düzeyde yapılmadığı saptamıştır. Bu bulgular, araştırmamız bulguları ile paralellik göstermektedir. Öte yandan Çimen ve Ekenci (2002) de, beden eğitimi ve spor öğretmenliği programı uygulayan okullarda bu tür etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedirler.

“Okula ait kütüphanenin yeterliliği” faktöründe öğrenciler mevcut durumu “zayıf” derecede, öğretim elemanları ise “orta” derecede değerlendirmişlerdir ($p < 0,05$). Öğretim elemanlarının algısı her ne kadar “orta” ise de bunun “zayıf” sınırına çok yakın olduğu da dikkat çekmektedir. Ayrıca bu faktörü hem öğrenciler hem de öğretim elemanları “önemli” olarak algılamış ancak aralarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. “Kütüphaneden ödünç kitap alma kolaylığı” ile “kütüphanedeki kaynak kitap zenginliği” faktöründe öğrenciler ve öğretim elemanları mevcut durumu “orta” derecede değerlendirmişler ancak aralarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ayrıca bu faktörleri hem öğrenciler hem de öğretim elemanları “önemli” olarak görmüş ancak aralarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. “Kütüphane görevlilerinin ilgisi” faktöründe ise öğrenciler ve öğretim elemanları mevcut durumu “orta” derecede değerlendirmişler ancak aralarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının değerlendirmeleri her ne kadar “orta” ise de bunun “iyi” sınırına yakın olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca bu faktörü hem öğrenciler hem de öğretim elemanları “önemli” olarak görmüş, ancak aralarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Çakın (1983), kütüphaneleri eğitim kurumlarının kalbi olarak nitelermektedir. Al (2002) ise, eğitim kurumlarının kütüphaneler olmaksızın öğretim ve araştırma faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmelerini beklemenin gerçekçi bir yaklaşım olmayacağını ifade etmektedir. Aktan (2004), yükseköğretim kurumlarında kütüphanenin yeterli olması durumunda

kaliteli insan yetiştirilebileceğinden söz etmektedir. Temel ve Sunay (2002) beden eğitimi ve spor öğretmenliği programı uygulayan okulların kütüphanelerinin yetersiz olduğunu bildirmektedirler. Bu bulgu araştırmamız bulguları ile örtüşmektedir. Öte yandan Çerez'in (2004) yaptığı araştırmada, okul kütüphanesinin yeterliliğine öğrencilerin %56,2'si çok önemli yanıtı vermişlerdir.

"Öğrencilere iş dünyasını tanımalarının sağlanması" faktöründe öğrenciler mevcut durumu "çok iyi" olarak, öğretim elemanları ise "iyi" olarak değerlendirmişlerdir ($p < 0,05$). Öğretim elemanlarının değerlendirmesi her ne kadar "iyi" ise de bunun "çok iyi" sınırına yakın olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca bu faktörü hem öğrenciler hem de öğretim elemanları "önemli" olarak görmüş, ancak aralarında $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık, öğrencilerin bu faktörü öğretim elemanlarına göre daha yüksek derecede önemsemelerinden kaynaklanmaktadır. Kalite anlayışı içerisinde olan bir okul, gelecekte katılacakları mesleğin çalışma koşulları ile iş bulma olanakları hakkında öğrencilerini aydınlatmalıdır. Nitekim bu doğrultuda beden eğitimi ve spor öğretmenliği programı uygulayan yüksekokullarda öğrenciler belirli dönemler halinde staj yaparak öğretmenlik mesleğini Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda uygulamalı olarak yapmaktadırlar. Bu uygulama, onların meslek hayatına atıldıklarında ortama kolayca uyum sağlaması açısından çok fayda sağlamaktadır.

"Öğrencilerin iş bulmasında okul tarafından sağlanan kolaylıklar" faktöründe öğrenciler ve öğretim elemanları mevcut durumu "zayıf" derecede değerlendirmişler ancak aralarında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılık, öğrencilerin bu faktörü öğretim elemanlarına göre daha zayıf olarak değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu faktörü hem öğrenciler hem de öğretim elemanları "önemli" olarak değerlendirmiş, ancak aralarında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık, öğrencilerin bu faktörü öğretim elemanlarına göre daha yüksek derecede önemsemelerinden kaynaklanmaktadır. Çerez'in (2004) yaptığı bir araştırmada, okul sonrası iş için okul katkısının arttırılmasına öğrencilerin %84,3'ü çok önemli yanıtı vermişlerdir.

"Mezun olan öğrencilerin kamu kurumlarında rahatlıkla iş bulması" ile "mezun olan öğrencilerin özel kuruluşlarda rahatlıkla iş bulması" faktörlerinde öğrenciler ve öğretim elemanları mevcut durumu "zayıf" derecede değerlendirmişler ancak aralarında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılık, öğrencilerin bu faktörleri öğretim elemanlarına göre daha zayıf olarak değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu faktörleri hem öğrenciler hem de öğretim elemanları "önemli" olarak değerlendirmiş ancak aralarında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık, öğrencilerin bu faktörleri öğretim elemanlarına göre daha yüksek derecede önemsemelerinden kaynaklanmaktadır. Üstüner ve arkadaşları (1997) siyasi baskılar sonucu yüksekokul sayılarının artmasını eğitim kalitesine yönelik bir tehdit olarak görmektedir. Muter ve Gökbnar (2000) da, üniversite mezunu olan öğrencilerin hayatlarının en üretken, en enerjik yıllarını vererek aldıkları diplomaların arkasında büzülüp kaldıklarını belirtmektedirler. Çerez'e (2004) göre, BESYO'ların mezun ettikleri öğrenciler ülkemiz şartlarına göre; istihdam sınırlılığı, sayısal fazlalık vb. gibi nedenlerle ihtiyaç fazlası durumuna düşmektedirler. Ayrıca Çerez (2004), çok sayıda beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü açılmasını olumsuz olarak görmektedir. Öte yandan yine Çerez'in (2004), BESYO öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada 4. sınıf öğrencileri; %10'u mezuniyet sonrasında okulunu kesinlikle tavsiye etmeyeceğini, % 5'i tavsiye etmeyeceğini, %70'i ise tavsiye konusunda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yansıttığı bu durumun istihdam sınırlılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Raporu (2000), beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinin, kapasitelerinin üzerinde öğrenci aldıklarını, bunun da Milli Eğitim Bakanlığı'nın istihdam edeceği öğretmen sayısı ile verilecek mezun sayısı arasında bir dengesizlik yaratacağını bildirmişti. Nitekim bunun bir örneği 2004 yılı Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) sonucunda görülmüştür. Bu sınava 17387 beden eğitimi öğretmeni adayı katılmıştır. Sınav sonrasında ilk atama ile 250 beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü mezunu, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından beden eğitimi öğretmeni olarak istihdam edilmişlerdir. Atanan kişilerin, mezun sayısına oranı % 1,43'tür. Zaten Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Raporu (2000), düşünülen bu sorunu öngörerek beden eğitimi öğretmeni yetiştiren yeni kurumların açımının durdurulması, hatta bu kurumlardan birbirine yakın olanların birleştirilmesi ve öğrenci kontenjanlarının düşürülmesi yönünde bir rapor vermişti. Bu raporun sonrasında, beden eğitimi ve spor bölümlerine öğrenci alımlarına baktığımızda, 2001 yılı kontenjanı 2700 iken bu sayı 2004 yılında 1935'e düştüğü görülmektedir. Ancak ilk atama sonrasında yerleştirilenlerin haricindeki 17137 öğrencinin boşta kaldığı düşünülürse, beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrenci sayısının yine de yüksek olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda Çerez (2004) de, sektörlerle ilişkiler göz önüne alınmadan ve plansızca açılan BESYO'ların bundan böyle bölümlerini daha planlı ve gerçekten ihtiyaca cevap verebilecek nitelikte eleman yetiştirmek amacıyla açma önerisini getirmiştir. Bu yaklaşımın işsizliğe ve istihdam dışı iş arayışına son vereceği düşünülebilir.

Sonuç olarak, eğitim destekleri ve kariyer gelişim olanaklarının üst düzeyde varlığı hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının niteliklerini geliştirebilmeleri açısından BESYO'larda sunulması gereken hizmetlerden biri olarak görülmelidir. Mezuniyet sonrasında öğrencilerin istihdam durumu ise aşılması gereken önemli bir problem olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan hareketle aşağıdaki öneriler verilebilir:

1. Öğrencilere yönelik bilimsel, kültürel ve sportif etkinlikler artırılmalıdır.
2. Her okulda kütüphane bulunmalı, kaynak açısından zenginleştirilmeli ve bu doğrultuda memnuniyeti artırıcı tedbirler alınmalıdır.
3. Öğrencilere iş dünyasının tanıtılması ve iş bulmalarında okul tarafından kolaylıklar sağlanması amacıyla kariyer planlama birimleri oluşturulmalıdır.
4. Beden eğitimi öğretmeni yetiştiren yeni kurumlar açılmamalı, birbirine yakın olan kurumlar da birleştirilerek sayıları makul düzeylere çekilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aktan, C. C., Yükseköğretimde toplam kalite yönetiminin uygulanması, http://www.canaktan.org/egitim/universite-reform/toplam-kalite.htm#_edn4, (23.03.2004).
- Al, U., Üniversite kütüphanelerinde bilgi hizmetlerinin internet aracılığıyla pazarlanması, Bilgi Dünyası, 3 (1) 2002.
- Anafarta, N., Orta düzey yöneticilerin kariyer planlamasına bireysel perspektif. Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi (2) 2001, s:1-17
- Can, N., Eğitim örgütlerinde insan kaynakları yönetiminin bütünleştirme işleviyle ilgili görevleri, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt V, Sayı 1, Ocak 2002.
- Çakın, I., Üniversite-kütüphane ilişkisi, Türk Kütüphaneciliği, 32(2), 1983.
- Çerez, H., An application model of total quality management and strategic planning for sports management departments of physical education and sports schools, The 10th Ichper.SD Europe Congress&The TSSA 8th International Sports Science Congress, Antalya, Turkey, 2004.
- Çimen, Z., Ekenci, G., Beden eğitimi ve spor öğrenimi veren yükseköğretim kurumlarında örgüt kültürü, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt VII, Sayı 2, Nisan 2002.
- Günbayı, İ., Çevik, V., Yönetici ve öğretmenlerin toplam kalite yönetimine ilişkin görüşleriyle ilgili bir araştırma, Millî Eğitim Dergisi, Sayı 163, Yaz 2004.
- Karasar, N., Bilimsel araştırma yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1998.
- Metin, M., Eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme modeli üzerine bir araştırma, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1993.
- Muter, N.B., Gökbnar, R., 21. yüzyıla doğru Türkiye'de eğitim hizmetlerinin çağdaştırılması, Marmara Üniversitesi Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayın No:600/13, İstanbul, 2000.
- Peker, M., Mirasyedioğlu, Ş., Yalın, H.İ., Öğrenme stillerine dayalı matematik öğretimi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 4, Güz 2003.
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Beden eğitimi, spor ve İstanbul olimpiyatları özel ihtisas komisyonu raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, 2000.
- Şen, H.Ş., Erişen, Y., Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretim elemanlarının etkili öğretmenlik özellikleri, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayı 1, 2002.
- Temel, C., Sunay, H., Türkiye'de beden eğitimi ve spor öğretmenliği programlarına ilişkin öğretim elemanı görüşleri, Millî Eğitim Dergisi, Sayı 153-154, Kış-Bahar 2002.
- Üstüner, İ.Ş., Ardahan, F., Okutmuş, E., Eğitimde stratejik planlama, sosyal bilimler meslek yüksekokulu bolton koleji karşılaştırmalı örneği, Sürekli Kalite İyileştirme Sempozyumu, Haberal Eğitim Vakfı, Başkent Üniversitesi, Ankara, 1997, s:138.
- Varinli, İ., Uzay, N., Erciyes üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesinde hizmet kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar, Sürekli Kalite İyileştirme Sempozyumu, Haberal Eğitim Vakfı, Başkent Üniversitesi, Ankara, 1997.
- Yıldız, S.M., Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında insan kaynaklarının eğitim hizmetleri kalitesine yönelik algılarının değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul, 2005.
- Yıldız, S.M., Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim hizmetleri kalitesini etkileyen faktörler. Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi, 15 (1), 2007, s:451-462.
- www.tdk.gov.tr